

Nr 15.

Ankom till Riksdagens kansli den 29 april 1910 kl. 1 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 9, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående bildandet af en lånefond, afsedd att för mindre bemedlade personer bereda tillfälle att inom städernas områden förvärfva bostäder.

Uti en inom Andra kammaren väckt och till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 201, har herr *Lindhagen* jämte fem andra af kammarens ledamöter hemställt, att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för Riksdagen af förslag till bildande af en lånefond, afsedd att genom utlämnande af lån bereda mindre bemedlade personer tillfälle att inom städernas områden förvärfva sig bostäder.

Angående motiveringen till motionen och hvad Andra kammarens utskott i ärendet yttrat tillåter sig utskottet hänvisa till Andra kammarens utskotts utlåtande, nr 28.

Mot detta utskotts yttrande med däri gjorda hemställan, »att förvarande motion icke måtte till någon Andra kammarens åtgärd föranleda», har reservation afgifvits af herr *Leander* och två andra kammarens ledamöter, hvilka af anförda skäl hemställt, »att Andra kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes, efter verkställd utredning, till Riksdagen afgifva förslag om bildandet af en lånefond, afsedd att genom utlämnande af lån bereda mindre bemedlade personer tillfälle att inom städernas områden förvärfva sig bostäder.»

Det i reservationen gjorda yrkandet har bifallits af Andra kammaren, hvarefter ärendet öfverlämnats till Första kammaren, som hänvisat det samma till förberedande behandling af sitt första tillfälliga utskott.

Utskottets
yttrande.

Vid förra årets riksdag har Första kammarens andra tillfälliga utskott såsom skäl för sin hemställan om afslag å då väckta enahanda motion anfört, bland annat, följande:

»Utskottet hyser den uppfattningen, att det i allmänhet råder en afsevärd åtskillnad mellan å ena sidan egnahemsidén, sådan den tillämpats på landsbygden och städernas icke planlagda områden, samt å andra sidan den nu föreslagna inom städernas planlagda områden. I förra fallet beredes kroppsarbetaren tillfälle att bo mera för sig själf och att få lefva under mera naturenliga och bättre hygieniska förhållanden, hvilka förmåner ej kunna nog värderas, i all synnerhet då det gäller det uppväxande släktet. Genom arbete å det egna hemmet får arbetaren alltmera intresse för detta och sporras ofta nog att förbättra och försköna detsamma samt undviker på så sätt en hel del med stadslifvet förenade olägenheter och frestelser. Att nu härifrån taga steget till att staten blir förläggare vid uppförandet af arbetarebostäder å städernas planlagda områden är uppenbarligen en fråga af helt annan innebörd. Såväl 1899 som 1904 har Riksdagen tydligt uttalat detta. Redan markens dyrhet lägger hinder i vägen för ett allmännare anordnande af enfamiljshus, hvilket byggnadssätt här i regeln torde få anses såsom ett visst öfverflöd. Tillika förefinnes härstädes ett naturligt kraf på gator, afloppsledningar, vatten och belysning, som högst väsentligt ökar kostnaderna. Ett helt annat byggnadssätt kommer därför att användas. Utskottet instämmer till fullo i hvad som yttrats om lämpligheten af sammanslutningar till beredande af goda arbetarebostäder till rimligt pris. — — — För öfrigt kunna sammanslutningar och kassor på enskild väg lättare komma till stånd i städerna än på landet. Man har äfven grundade förhoppningar på förverkligande af en stadshypotekskassa, som tillhandagår med så billiga lån som möjligt äfven till arbetarebostadshusen. För landsbygden och städernas icke planlagda områden äro lånen med beräkning lågt satta, och deras användning kommer snart att finna en naturlig begränsning. Helt annat är förhållandet med städernas planlagda områden. Bidragen måste här tillmätas vida större, för att det afsedda ändamålet skall vinnas; och torde det blifva svårt att hålla anspråken och beloppen inom begränsadt omfång. Det är emellertid påtagligt att ett sådant långifvande ej blott är betänkligt ur synpunkten af alltför stora kraf på det allmänna, utan äfven kan medföra ett af förhållandena eljest ej påkalladt byggande i städerna. Detta är alltid betänkligt, men skulle en stads ekonomi hufvudsakligen vara grundad på en eller flera storindustrier och dessa utflytta, hvarpå man redan sett flerfaldiga exempel,

kunde följderna blifva högst allvarsamma ej minst för låntagarne. Äfven bör i detta sammanhang beaktas den omkastning, som på senare år ägt rum i många städers bostadsfråga, i det till följd af nya och förbättrade lokala kommunikationer arbetarehem i mängd kunnat förläggas till städernas omgifningar.»

Dessa skäl anser utskottet i stort sedt fortfarande äga giltighet och vill äfven framhålla, att i utsikt då ställda stadshypotekskassa numera blifvit en verklighet genom tillkomsten af Konungariket Sveriges stadshypotekskassa. Utskottet hyser visserligen inga öfverdrifna förväntningar om gagnet häraf i motionens syfte, men förmenar dock, att denna kassa, jämte det billiga lån kunna utlämnas till bostadsföreningar, kan indirekt gagna den afsedda byggnadsverksamheten genom att frigöra kapital, som delvis här bör finna användning.

Härtill kommer, att utskottet måste tillerkänna en ej ringa betydelse åt den af Andra kammarens utskott framhållna synpunkten, att erfarenhet ännu saknas, i hvad mån emottagare af egnahemslån i allmänhet äro i stånd att fullgöra åtagna amorteringsskyldigheter.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att Första kammaren icke måtte biträda Andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 29 april 1910.

På utskottets vägnar:

G. LAGERBJELKE.
